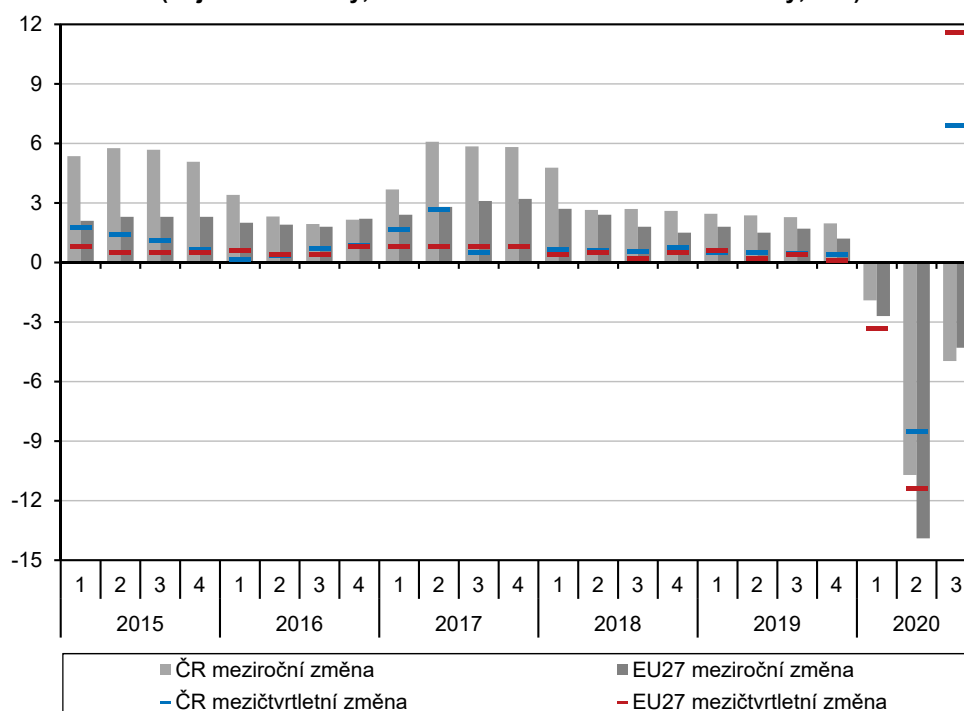

2. Souhrnná výkonnost

Ve 3. čtvrtletí došlo k výraznému mezičtvrtletnímu oživení HDP. Meziroční propad se ale udržel.

Česká ekonomika se po rekordním propadu ze 2. čtvrtletí (mezičtvrtletně o 8,5 %, meziročně o 10,7 %) ve 3. kvartálu zvedla ze dna. Hrubý domácí produkt (HDP)¹ se oproti předchozímu čtvrtletí zvýšil o 6,9 %. Meziroční propad ale přetrvával (-5,0 %). Mezičtvrtletní přírůstek odráží zejména uvolnění restrikcí, které ve 2. čtvrtletí zčásti zastavily ekonomický provoz v zemi. Pozitivně se mezičtvrtletně vyvíjela spotřeba i bilance zahraničního obchodu, naopak investiční aktivita ve srovnání s 2. kvartálem klesla. Hrubý domácí produkt stále setrval poměrně hluboko pod úrovní loňského 3. čtvrtletí (-5,0 %). Zaostávala především domácí poptávka. Tvorba hrubého kapitálu působila ve směru poklesu HDP -4,1 p. b.² a spotřeba -1,3 p. b. Naopak uvolnění opatření v Česku i v Evropě pomohlo zahraničnímu obchodu. Vývoj bilance přispěl ve směru meziročního růstu HDP 0,4 p. b.

Graf č. 1 HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, v %)

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

Podobná byla situace v EU.

Také v zemích EU se jarní opatření uvolnila, což vedlo k mohutnému mezičtvrtletnímu nárůstu HDP. Oproti 2. kvartálu se HDP v EU zvýšil o 11,5 %³. Podrobnější údaje ukazují na všeobecné zotavení spotřeby, ale v případě tvorby hrubého kapitálu některé země podobně jako ČR zaznamenaly mezičtvrtletní pokles (nejvíce Česko, a dále Malta, Německo, Finsko). Největších mezičtvrtletních přírůstků HDP dosáhly ekonomiky států, které byly ve 2. čtvrtletí také nejvíce zasaženy, zejména jih EU – Francie (18,7 %), Španělsko (16,7 %) a Itálie (15,9 %). Meziroční pokles HDP v Evropské unii činil 4,2 % a přispíval k němu vývoj spotřeby i investiční aktivity. Meziroční pokles HDP podle dostupných údajů přetrvával ve všech zemích EU s výjimkou Irska (+8,1 %). Nejvíce se HDP propadl v Řecku (-11,7 %), Chorvatsku (-10,0 %) a na Maltě (-9,2 %). Nejmírněji meziročně poklesl HDP v Litvě (-1,6 %), Polsku (-1,8 %) a na Slovensku (-2,2 %). V Německu, které je klíčové pro další zlepšení ekonomické

¹ Vývoj HDP, hrubé přidané hodnoty a jejich složek je vyjádřen prostřednictvím objemových indexů (tj. očištěn o vliv cen) a po očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje jsou platné k 1. 9. 2020.

² Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

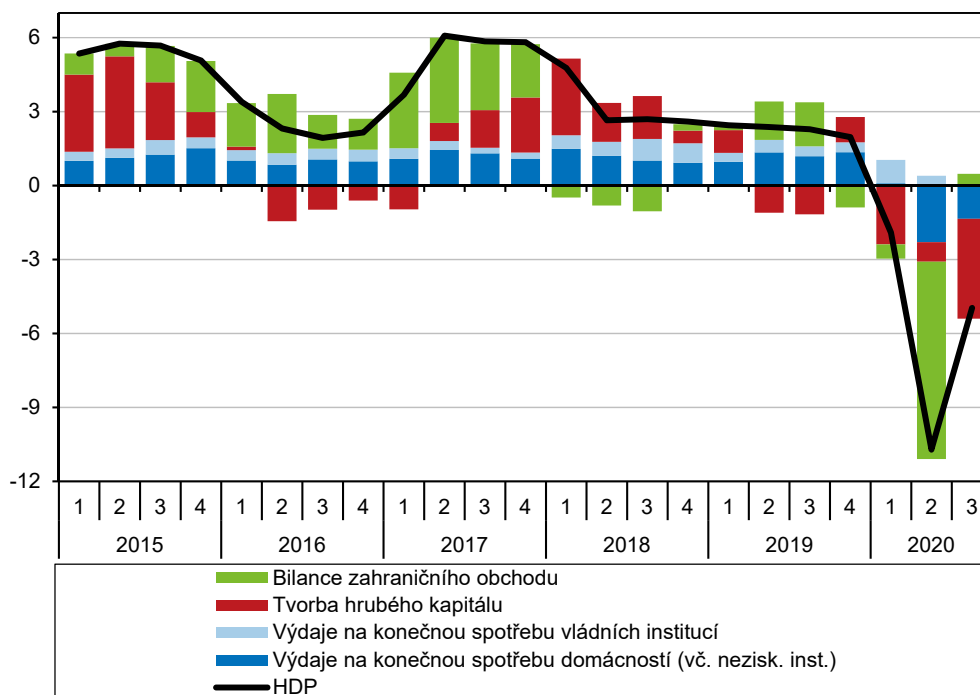
³ Nedostupná data za Lucembursko. Data za Slovensko nejsou očištěna o kalendářní vlivy.

situace i v dalších zemích EU, HDP ve 3. čtvrtletí mezičtvrtletně vzrostl o 8,5 % a meziroční propad dosáhl 4,0 %.

Trh práce byl ve 3. čtvrtletí zasažen poklesem zaměstnanosti. Růst mezd a platů se ale zčásti obnovil.

Objem vyplacených mezd a platů ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostl o 1,0 %. Zároveň ale pokračoval meziroční pokles celkové zaměstnanosti⁴, který dosáhl 1,7 %, takže výše průměrné mzdy rostla výrazněji než objem mezd a platů. Počet odpracovaných hodin naopak mírně meziročně rostl (0,3 %), poprvé po čtyřech čtvrtletích poklesů. Zaměstnanost se nejvíce snižovala u profesních, vědeckých, technických a administrativních činností (-6,8 %). Objem vyplacených mezd a platů se zde ale snižoval mírněji (-3,6 %), což souvisí i s propouštěním zejména nízkopříjmových pracovníků v rámci agentur práce. Silný meziroční pokles zaměstnanosti se týkal i zpracovatelského průmyslu (-3,9 %), kde se nejvíce z celé ekonomiky snížil objem vyplacených mezd a platů (-3,7 %). Přetrvával také pokles u uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství, kde se zaměstnanost i objem mezd snížily o 2,6 %. Největší nárůst objemu vyplacených prostředků se odehrál v odvětvích s dominancí vládního sektoru⁵ (9,2 %), kde také silně meziročně rostla zaměstnanost (2,5 %). Nejvyšší přírůstek zaměstnanosti zaznamenaly informační a komunikační činnosti (3,2 %), což dalo také impulz nárůstu objemu mezd a platů (6,4 %).

Graf č. 2 Příspěvky výdajových složek k reálné změně HDP* (objemové indexy, meziroční růst, příspěvky v p. b., HDP v %)

Zdroj: ČSÚ
*po vyloučení dovozu pro konečné užití

Spotřeba přispívala k celkovému meziročnímu poklesu HDP.

Domácí spotřeba se ve 3. čtvrtletí mezičtvrtletně zvýšila o 3,2 %. Z toho spotřeba domácností narostla o 5,0 %. Naopak výdaje na spotřebu vládních institucí mezičtvrtletně klesly o 0,6 %. Celkově se nepodařilo vyrovnat propad spotřeby, který nastal ve 2. kvartálu. Spotřeba tak byla ve 3. čtvrtletí meziročně nižší o 2,7 %. Propad přetrvál jen u domácností (-3,9 %), naopak výdaje vládních institucí drobně vzrostly (0,1 %). Členění spotřeby podle trvanlivosti⁶ ukazuje, že výrazný meziroční pokles přetrvál u segmentů, které byly jarními omezeními nejvíce ovlivněny – služby (-12,4 %) a zboží střednědobé

⁴ Zaměstnanost v pojetí národních účtů (osoby), údaj je sezónně očištěn.
⁵ Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.
⁶ Údaje o spotřebě dle trvanlivosti jsou v domácím pojetí a bez sezónního očištění.

spotřeby (−7,8 %). Výdaje na zboží dlouhodobé spotřeby byly meziročně nižší jen o 0,9 % a segment netrvanlivého zboží, který obvykle nejlépe odolává cyklickým výkyvům, vzrostl o 0,2 %.

Vývoj investiční aktivity byl nepříznivý. Investice se ve srovnání se 2. čtvrtletím snížily.

Výdaje na tvorbu hrubého kapitálu meziročně klesaly od začátku roku (−8,6 %, −7,6 % a −16,4 % v 1., 2. a 3. čtvrtletí). Z toho výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu ve 3. čtvrtletí meziročně klesly o 10,7 % (−5,2 % a −5,1 % v 1. a 2. kvartálu). Je tedy vidět, že místo toho, aby se investice společně s ekonomikou zotavovaly, se ve 3. čtvrtletí meziroční propad prohloubil. Ve srovnání se 2. čtvrtletím totiž tvorba hrubého kapitálu klesla o 7,5 % a samotné investice o 5,0 %. Věcné členění tvorby hrubého fixního kapitálu⁷ ukazuje, že se ve 3. čtvrtletí výrazně prohloubil meziroční pokles investic do dopravních prostředků a zařízení (−22,9 %). Prudce se snížily i výdaje na produkty duševního vlastnictví (−14,7 %) a nejhlubší pokles od 1. čtvrtletí 2011 proběhl u investic do obydlí (−11,3 %). V případě ICT a ostatních strojů a zařízení se meziroční propad zmírnil na 9,9 %. Naopak po výrazném nárůstu z 2. kvartálu se ve 3. čtvrtletí snížily investice do ostatních budov a staveb. Popsaný pokles investic nepřímo ukazuje zejména na pokračující nejistotu a zdrženlivost nefinančních podniků, ke kterým se přidal i sektor domácností.

Bilance zahraničního obchodu jako jediná přispívala ve směru meziročního růstu HDP.

Zahraniční obchod byl ve 2. čtvrtletí paralyzován a odpovídal tomu také rekordní pokles přebytku. Uvolnění ve 3. čtvrtletí přineslo i mohutné mezičtvrtletní oživení vývozu (26,2 %)⁸ i dovozu (16,3 %). Meziroční pokles se udržel – export byl o 3,1 % nižší než v loňském 3. čtvrtletí a import o 5,1 %. Zotavení se týkalo výhradně obchodu se zbožím. Vývoz zboží mezičtvrtletně narostl o 31,4 % a loňské 3. čtvrtletí překonal o 0,2 %, dovoz se mezičtvrtletně zvýšil o 20,6 % a meziročně zaostal o 1,3 %. Vývoz služeb se naopak držel na úrovni 2. čtvrtletí (+0,6 %) a dovoz dál mezičtvrtletně klesal (−8,2 %). Výsledná bilance obchodu se zbožím a službami dosáhla rekordního přebytku 126,6 mld. korun (nejvyšší zaznamenané kladné saldo). Přebytek meziročně narostl o 36,7 mld., z většiny díky obchodu se zbožím (přírůstek 31,2 mld.).

Mezičtvrtletní růst HPH byl výrazný zejména v odvětvích nejvíce zasažených jarními protiepidemickými omezeními.

Hrubá přidaná hodnota (HPH) se ve 3. čtvrtletí mezičtvrtletně zvýšila o 7,3 %. Velké přírůstky oproti 2. kvartálu zaznamenala odvětví nejvíce zasažená epidemickou situací – ostatní činnosti (21,3 %, zahrnují zejména poskytování osobních služeb – kadeřnictví, kosmetické služby apod.), zpracovatelský průmysl (16,5 %) a uskupení obchod, doprava, ubytování a pohostinství (13,5 %). Negativní vývoj pokračoval u profesních, vědeckých, technických a administrativních činností, kde HPH mezičtvrtletně klesla o 4,0 % (ve 2. čtvrtletí to bylo o 9,2 %). Mezičtvrtletně poklesla i HPH informačních a komunikačních činností (−1,2 %), kde ale jarní situace růst pouze zastavila. Slušného přírůstku HPH dosáhlo stavebnictví (3,8 %), odvětví s převahou vládních institucí (2,5 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (2,3 %).

Většina odvětví ve 3. čtvrtletí zaznamenala meziroční pokles HPH.

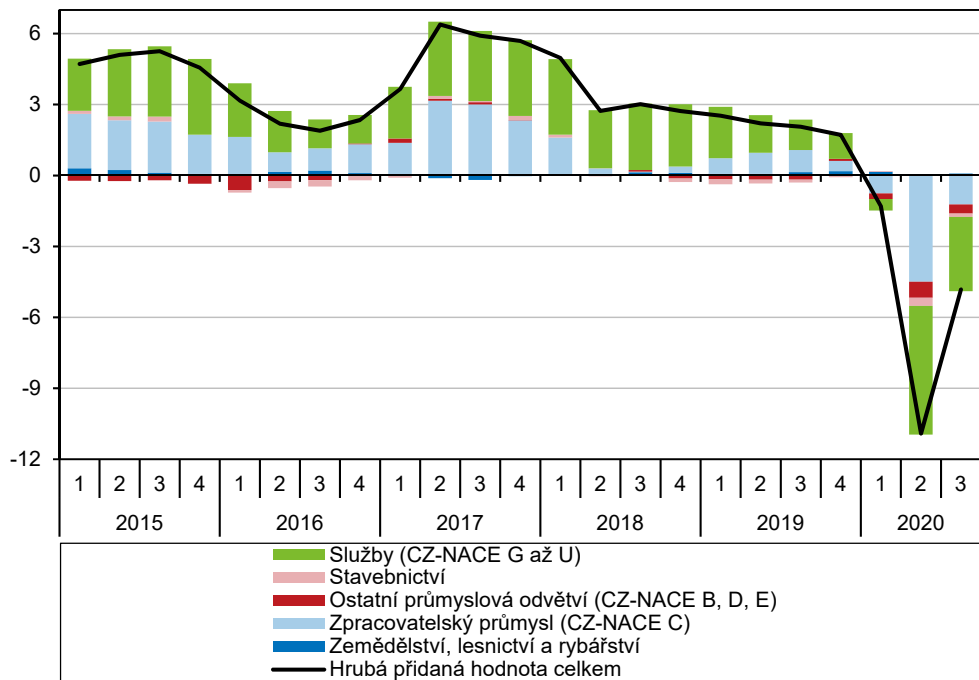
Oproti stejnému období minulého roku byla HPH ve 3. čtvrtletí stále nižší o 4,8 %. Meziroční pokles se prohloubil u profesních, vědeckých, technických a administrativních činností (−14,1 %). Poměrně hluboko pod úroveň loňského 3. čtvrtletí zůstala HPH také u obchodu, dopravy, ubytování a pohostinství (−9,3 %, odvětví přispělo k celkovému poklesu HPH −1,7 p. b.) a ostatních činností (−8,0 %). Zpracovatelskému průmyslu se podařilo velký propad z předchozího kvartálu dohnat jen zčásti (meziroční pokles ve 3. čtvrtletí o 4,9 %). Jeho velká váha v ekonomice ale znamenala, že vývoj zpracovatelského průmyslu k celkovému poklesu HPH přispěl −1,2 p. b. Nižší než loni byla také HPH činností v oblasti nemovitostí (−3,4 %), stavebnictví (−2,5 %) a peněžnictví a pojišťovnictví (−2,4 %). Již 11 čtvrtletí v řadě trvá

⁷ Data o věcném členění tvorby hrubého fixního kapitálu nejsou sezónně očištěna.

⁸ Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB).

meziroční růst HPH zemědělství, lesnictví a rybářství (3,7 %). Přírůstek zaznamenala také odvětví s převahou vládního sektoru (1,4 %) a informační a komunikační činnosti (0,4 %).

Graf č. 3 Příspěvky odvětví k reálné změně HPH (objemové indexy, meziroční příspěvky v p. b., HPH v %)

Zdroj: ČSÚ

